

שבת
שלום

פרשת בחוקותי

"וכל מעשר בקר וצאן כל אשר יעבר תחת השבט העשירי יהיה קדש לה' לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו.. " (ויקרא כ"ז-ל"ב, ל"ג).

מפריש מעשר בהמה, מצווה להעביר את 'צאנו תחת שבטו' באופן אקראי, ואינו רשאי לקבוע מי מהם ישמש עשירי לקרבן.

מגדל הבהמות שרגיל לבחון את טיב עדרו בכל עת- "כבקרת רועה עדרו", מצווה כאן לשבור את הרגליו, להימנע מביקורת ולהעביר את השליטה ליד הגורל.

כך, ילמד לכבוש ולהגביל את 'יצר הביקורת' הטבוע בו בשגרה, ויפנה את לבו למשמעות האמיתית של הדברים.

(עיון בפרשת השבוע)

פרשת שבוע – עפר שלומי

שבת פרשת בחוקותי		ימי החול	
הדלקת נרות	19:18	זמן תפילין /טלית	04:40←04:38
מנחה	14:00	שחרית א'	06:00
שחרית א'	06:45	שחרית ב' (בביה"כ)	06:45
שחרית ב'	08:30	שחרית ג' (בביה"ס)	08:20
מנחה	13:30	סוף זמן ק"ש	09:09←09:08
מנחה (בני-עקיבא)	14:15	מנחה א' (בחד"א)	13:15
לימוד "מדור לדור"	17:10	מנחה שיעור וערבית	19:30
שיעור- הרב ארי	18:00	שקיעה	19:38←19:42
צאת השבת	20:15	ערבית	20:10

אחות תורנית: דורית רידר

כרשת בחקותי

(הדברים נכתבים כהודיה לה' ית' על שזיכני להגיע לגבורות)

פרשת בחקותי מוכרת כפרשת הקללות ולא קל להתייחס אליה עם כל האיזמים שבה. בחרתי לעסוק בהשוואה בינה ובין התוכחה שבפרשת כי תבוא בספר דברים, אם כי לא אחת לאחת אלא באופן כללי, ובמילה היחידנית המופיעה בפרשתנו "קרי".

דבר ראשון הפרשה פותחת בהתניה - אִם-בְּחֻקֹתַי, תֵּלְכוּ; וְאֶת-מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ, וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם או יבואו עליכם כל הברכות לפי הסדר - פוריות הארץ, שלום בארץ, פוריות האדם, ריבוי תבואה והשראת השכינה. ואחר כך בא אם יופר התנאי - וְאִם-לֹא תִשְׁמְעוּ, לִי; וְלֹא תַעֲשׂוּ, אֶת כָּל-הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה יִגִּיעוּ אֵלֵיכֶם כָּל הַקְּלָלוֹת לְפִי הַסֵּדֶר - מחלות, בצורת, חיות רעות, מלחמה, חורבן וגלות. מה אנו מוצאים בפרשת כי תבוא? גם כאן יש התניה - וְהָיָה, אִם-שָׁמוּעַ תִּשְׁמַע ... לְשִׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת-כָּל-מִצְוֹתַי, אֲשֶׁר אֶנְכִי מְצַוֶּה הַיּוֹם או יבואו עליך כל הברכות - שלוה, ניצחון על אויבים, פוריות האדם, ריבוי גשמים ותבואה, הצלחה כלכלית ועליונות העם והשכינה. והיה אם יופר התנאי - וְהָיָה, אִם-לֹא תִשְׁמַע ... אֲשֶׁר אֶנְכִי מְצַוֶּה הַיּוֹם--וּבָאוּ עֲלֵיךְ כָּל-הַקְּלָלוֹת הָאֵלֶּה, וְהִשְׁיִגְוֶה לְפִי הַסֵּדֶר - מכות הגוף ושבי, רעב ודלות, מצור ומצוקתו.

כפי שאפשר לראות הסדר אינו דומה לחלוטין וכאן אני מתחברת לספר "הנאום האחרון של משה" של ד"ר מיכה גודמן, הרואה בספר דברים את מילות הפרידה והאזהרה של משה בטרם ייכנסו בני ישראל לארץ. וכך הוא כותב "כל פסוק בתורה הוא א-להי, נאמר בתלמוד. משה הוא הכותב אבל לא היוצר. אלו דברים גורפים, מוחלטים. כיצד הם מתיישבים עם הסגנון האישי והאוטוביוגרפי של ספר דברים? רבנו בחיי בן אשר ניסה את כוחו בתירוץ... " (ע' 281) "ודע כי התוכחות שבפרשה זו נאמרו בלשון משה מפי עצמו שהרי קבלה בידינו שכל התורה כלה... הכל כתב משה מפי הגבורה... שהסכימה דעתו לדעתו של הקדוש ברוך הוא" (רבנו בחיי על התורה דב' כ"ט ד"ה - ותבואו אל המקום הזה). אבל לא כולם הסכימו אתו, האמורא אביי אמר על דברי התוכחה "משה מפי עצמו אמר". דברים שנכללו במסגרת דיון על הלכות קריאה בתוכחות התורה. האם מותר לבעל הקורא להפסיק באמצע התוכחה? על פי אביי, יש להבחין בין התוכחות, אלו שבספר ויקרא אסור להפסיק בהן ואלו שבספר דברים מותר להפסיק בהן "הללו (תוכחות ויקרא) בלשון רבים אמורות, ומשה מפי הגבורה אמרן, והללו (תוכחות דברים) בלשון יחיד אמורות ומשה מפי עצמו אמרן." (מגילה לא ע"ב). וגודמן ממשיך בדבריו ומביא את פירוש רש"י לנושא על התוכחה שבפרשתנו "והמפסיק ביה מראה עצמו שקשה לו לקרות" זה עשוי להיראות כרתיעה ממנה, ואסור לבטא רתיעה מדבר הא-ל. משמע התוכחה בספר דברים אינם אלא דברי משה.

והנה הגעתי למילה היחידאית שמופיעה לראשונה בפרק כ"ו, כ"א וממשיכה לאורך כל הפרק וְאִם-תֵּלְכוּ עִמִּי קָרִי, וְלֹא תֵאָבוּ לְשִׁמְעַע לִי... המשמעות הנובעת מתוכן הדברים מבהירה שיש כאן תחושה של מרד, של הפניית עורף, אבל "רבותינו אמרו: עראי, במקרה, שאינו אלא לפרקים כן תלכו עמי במצוות" לשון רש"י וגם דעת מקרא מצטרף לפירוש. אני מעדיפה את פירוש א"ש הרטום (הנקרא בטעות קאסטו) - "שם, בהוראת תואר הפועל, הנגזר כנראה מן השורש קרה בהוראת פגש, הלוך מול מישוה והכוונה: אם תלכו נגדי, בניגוד למצוותיי ולרצוניי" זה מצטרף יפה לתחושת שכתבתי לעיל. עם הגיעי למילה קָרִי קשה לי להתעלם מהאקטואליה, האם בגלל חטאי עם ישראל בעידן הנוכחי הקב"ה מקיים את וְהִלַּכְתִּי עִמָּכֶם, בְּחַמַּת-קָרִי וְשִׁלַּח לָנוּ את מזכיר המדינה האמריקאי הנקרא קרי? תיקו!

יעה קאסול-אמרון

חדווה אף צמי נפרדת מפצלה - יהודה

משפחה יקרה- קהל נכבד.

היום הזה הוא לא יום אבל עבורנו, רק יום סגירת מעגל.

הנער בן ה-17 שהיה צריך לבחור בין לצאת לצעדת המוות כשרגליו כבר קפואות וזבות דם, ובין להישאר בבית החולים של מחנה העבודה, שסביבו עמדו חביות דלק, כדי להציתם עם הנסיגה על יושביו, ניצל- בזכות חיל החלוץ של ארמיה ז'וקוב שירדו מהגבעות קצת יותר מוקדם מהצפוי, והגרמנים ברחו מבלי לבצע את זממם.

יהודה חזר לעירו קושיצה בסלובקיה וחיכה לחזרת שרידי משפחתו הגדולה. הוא אירגן סביבו בני נוער צעירים ממנו, ואיתם יצא למסע לארץ ישראל דרך חצי אירופה, אניית מעפילים, מעצר בקפריסין, עד שזכה להגיע לארץ, ומיד ירד לקיבוץ סעד בנגב, עליו שמע מפי שליח בקפריסין.

יהודה זכה להילחם במלחמת השחרור ולהיות על גג בית הביטחון בבוקר שבת ה-15 במאי 48 ולראות כמו בסרט את טורי הצבא האנגלי יוצאים, ומיד טור צבאי מצרי נכנס.

ראה בקום המדינה, הקים קיבוץ ובעיקר בנה משפחה גדולה וחמה.

השנים האחרונות היו קשות לנו, ובעיקר עבורו. אבל-הוא זכה להיות מטופל על ידי מטפלים מסורים, מחובק ומנושק על ידינו, כשאנחנו שרים לו את שירי האהובים.

ולכן היום נזכור בעיקר את שמחת החיים שלו, את שימחת עונג שבת, שמחת הפורים וכמובן את שמחת - תורה. לכאוב ולהתאבל כבר הספקנו.

ולכן נזכור אותו מהיום בשמחה ובשירים!

אפה כהן-ליכט, נפרדת מסבא יהודה

סבא יקר ואהוב,

אנו נפרדים ממך היום בעצב רב ובהשלמה לאחר שבשנים האחרונות נפרדנו בהדרגה מדמותך ואישיותך הזכורים לנו לטוב.

בתור נכדה ראשונה, בילדותי ונעוריי זכיתי לסבא צעיר ברוחו ובגופו. חזק, קיבוצניק אמיתי, אשר הרכיב אותי בחזה נפוח, על אופניו, בשבילי הקיבוץ.

ואני, זכיתי לילך גאה, כאשר לקראת "המסע לפולין", באת לדבר עם כיתתי ולא הייתה נכדה גאה ממני ביקום כולו.

סבא יקר, סיפור חיך שלוב בהיסטוריה היהודית של עם ישראל ושל ארץ ישראל. מהילדות בקושיצה, דרך השואה, העלייה ארצה, אניית מעפילים, הקמת הקיבוץ, חומה ומגדל, מלחמות ישראל, הקמת המשפחה בארץ, שולחן שבת, שירי שבת וגן הקטוסים.

סיפור חיך מהווה לנו ולדורות הבאים, מודל לעשייה, תקומה ואחיזה בחיים.

זכית ליהנות מפירות עמלך, הקמת משפחה לתפארת ובשנים האחרונות ילדייך- דודיי, דודתי ואימי האהובים, יחד עם סבתא בראש, סעדו אותך וטיפלו בך במסירות ובאהבה עד יומך האחרון.

נוח על משכבך בשלום סבא,

"הרווחת" זאת ביושר.

נאהב ונתגעגע תמיד, ספינת הדגל שלנו.

עייקה אף צמי סופר לאביו

אבא, אבויה, קופציק, זאמי, א-פייג גדול מול כל העולם..
 "פדה בשלום נפשי, מקרב לי, כי ברבים היו עמדי.. " כמעט תשעים שנות חיך.. שנים של מאבק ושל הישרדות, שנים של בניין ויצירה, שנים של משפחה, שנים של שמחה, שנים של דעיכה.

נולדת למשפחה חסידית גדולה בקושיצה שבסלובקיה. בית קטן וצפוף ומלא חיים, מסורת, א-לוהים, ומשפחה. חיך חמים של משפחה וקהילה חסידית, חיידר, שטיבל, ישיבה, סעודות משפחתיות ושמחות קהילתיות. בית ששרים "בני בני אל תלך בדרך איתם" בדבקות גדולה בסעודה שלישית, וחיים בו בשלום עם העולם שמסביב ועם שכנים שיוצאים אל המרפסת כדי לשמוע את משפחת קאופמן שרה שירי שבת..

ואז באה הסופה שטרפה הכול.. שמייה השחורים כבר התחשלו כשאחיך בכורך שאול אבד בשדות המוקשים הקפואים בגבול רוסיה ואז התחשלה הסופה ושרפה וטרפה הכול. מגורשים מהבית למפעל הלבנים, ומשם לרכבת לאושוויץ.. וכול חיך עולה בך דמותו של אביך שעומד כול הנסיעה ואומר תחנון, וכול חיך אתה נושא עמך כמכות אש את דבריו האחרונים על הרציף – "יהודה, היכן שתהיה ומה שתהיה, זכור מי אתה, בן מי אתה ומהיכן באת..". וכול חיך אינך סולח לעצמך על שהנחת לאחיך אהרון ללכת עם אבא.. ואתה רואה את העשן העולה מהכבשנים, ומבין.. אבא ישעיהו, אמא רבקה, שאול, זלטה ולידיה, חווה וילדיה, שמואל, אהרון, חיה, שמעון שלום, פסיה, משה.. ואתה הולך אל מסע ההישרדות שלך.. תחילה באושוויץ, ובהמשך במחנה קיטיליץ שטרבן אשר בגרוס רוזן. מה באמת עבר עליך שם..? איך שורדים את התופת..? צלקות הגוף וצלקות הנפש.. ואנו מבינים ויודעים שסיפרת רק חלק.. לעולם לא נדע, לעולם לא נבין באמת.

"ישמע אל ויענם, ויושב קדם סלע.. בשלהי חורף 44 אתה משוחרר מהמחנה, ומתחיל במסעך המחודש. ובדרך לקושיצה גומלת החלטה בלבך – לא עוד יהודה קאופמן, אלא יהודה אל עמי. אל ארצך ואל עמך תלך...!!! ואתה מגלה לשמחתך שעיימך – אודים מוצלים מאש גם נפתלי, ומלה ודב.. ואתה מתגייס בכך כוחך להדרכת נוער במסגרת בני עקיבא, תחילה בקושיצה, משם למרקן שבבלגיה כתחנת מעבר, ומשם על אניית המעפילים תיאודור הרצל עם קבוצת הנוער שלך – הביתה.. לארץ ישראל.

"אשר אין חליפות למו, ולא יראו א-לוהים..". אך לא תמה סאת המסע והייסורים. יחד עם כול המעפילים אתה מגורש לקפריסין, וגם שם ממשיך במלאכת ההדרכה והפחת הרוח.. ומשם מגלגל אותך המסע להיות מחלוצי ומתיישבי הארץ, ולהיות אחד מראשוני סעד התחתית, ומלוחמי חטיבת הנגב, שנת היערכות ושנות מאבק, על האדמה ומתחת לה.. עם מים ובלי מים, ועם הפגזות ללא סוף.. ועם תום המלחמה, צריך להקים קיבוץ ולייצר חיים... אך לך עוד אין מנוח.. ובמצוות הקיבוץ אתה נוסע לשנות שליחות ארוכות בדרום אמריקה, ומפליא לעשות בהפחת רוח ארץ ישראל בחניכך בברזיל, ארגנטינה ואורוגוואי.

"השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך..". וחזרה לארץ, והגיע העת להקים משפחה עם הזיווג שנקבע משמיים. את אמא אתה פוגש בסמינר עגנון בשכונת ארנונה בעיר הקודש, ומשם קצרה הדרך לחתונה בטירת צבי והקמת בית בסעד. שישה ילדים כול אחד מהם עולם ומלואו.. ואתה אבא יחיד ומיוחד בנוף הקיבוץ. אבא של סיפורי חסידים, אבא של ניגונים שמוביל את עונג שבת, אבא שמוביל בעוז את שמחת תורה והקפות שניות.. אבא של הקיבוץ - של עוף קור ותפוגן, אבא שמתעקש על גן הקטוסים מול כל הקיבוץ.. אבא שמרכז שנים את וועדת תרבות ומחולל את הקיבוץ בחגיו ושמחותיו. אבא שלא מתבלבל לרגע בין מידת קיבוציותו למידת אחיזתו במורשתו החסידית. אבא שגם מנכיח את סיפור משפחתו והישרדותו שלו באתוס הקיבוץ. אבא שמבין מהר

מאד שגם בקיבוץ, את המשפחה צריך לגדל כמשפחה.. ומשם מתחילה מסורת ארוחות השבת שלנו, ונבנה עולם ואוצר הניגונים המופלא שהוא מה ומי שאנחנו..

"ואני אבטח בך.." והשבט הולך וצומח, הולך וגדל.. שמחות, וחתונות, נכדים כמלא העין, והניגונים ממשיכים ומפכים בכולנו.. והשבט הולך ופושט בכול רחבי הארץ, מחנכים ולוחמים, תלמידי חכמים ומקהילי קהילות, יוצרים ואנשי מעשה.. שבט שיודע טעמו של סיפור, וטעמו של ניגון, וטעמה של כוסית. בניך וכול נכדיך וניניך כולם, מכירים את הסיפור, מחוברים לניגונים, וזוכרים היטב היטב מי הם, בני ונכדי מי הם, ומהיכן באו... ועמד נשיאת השבט, אמנו האהובה המושלת בשבט ביד רמה ובוטחת.

ובאו גם שנות דעיכה איטית.. כנראה שהיינו צריכים לזכות גם עבורך במצוות כיבוד הורים, שאותה לא זכית לקיים... ואימא הגיבורה שלנו, נלחמת כל השנים כארי, על הטיפול המסור הראוי לך. וזכינו בשנים האלו גם במאור הפנים העצום של האנשים הטובים בבית שקמה, ביד בנימין ובבית ליצ'ק. לך אבויה שבנו ואמרנו לך.. נאבקת ושרדת די.. כולם כבר מחכים לך שם. אך אתה בדרכך – ממשיך להילחם, ונאחז בחיים בכול כוחך.. אתה ששרדת את אושוויץ - מיהו מלאך המוות שיוכל לך...!!! עד שהגיעה השעה והשלמת עם מלאך המוות. ואמש – בשעה שישבתי עמך וניגנתי לך במשך שעות ארוכות – ראיתי כיצד אתה מתפייס עמו.

"כי בשמחה תצאון ובשלוש תובלון, ההרים והגבעות יפצחו לפניכם רינה וכול עצי השדה ימחאו כף." ו"צדיקים, גם במיתתם קרויים חיים". ואתה - חיים גדולים ועשירים הותרת לנו, חיים שהיה בהם גם כאב גדול וסימני שאלה שנותרו ללא כל תשובה, אך בעיקר עושר עצום של סיפור וניגון, אמונה גדולה, אהבת ושמחת חיים גדולה ורבה. לך אבא אהוב.. כולנו כאן כדי ללוותך בדרכך האחרונה.. נפתלי, מלה ודב מחכים לך זה מכבר, ובקצה המסילה ממתנינים לך זה מכבר אמך ואביך, שממתנינים כול השנים לזאמי שלהם. לך ואמור להם אחרי כול השנים שמילאת את שליחותך. זכרת מי אתה, בן מי אתה ומהיכן באת... והותרת אחר כך שבט גדול ועצום שמכיר את הסיפור, מכיר את הניגון וזוכר גם הוא... שבט שמכיר לך תודה ענקית על העושר והסיפור והניגון, ועל החיים העשירים והעצומים שהותר בידיו. לך לדרכך אבא'יה ונבקש ממך ומכולכם "מכניסי רחמים, הכניסו רחמינו לפני בעל הרחמים..", ונשיר הערב ונשיר כול חיינו את הניגון שלך, שהוא גם הניגון של כולנו, שהוא מי שאנחנו ומה שאנחנו.. "פדה בשלוש נפשי מקרב לי, כי ברבים היו עמדי.. ואני אבטח בך."

מעון (קנה) א' צ' נכד אביו

אבי מורי שלמה יהודה אל עמי, אבא שלנו, אבא'לה.

אנחנו כאן כדי להיפרד ממך בפעם האחרונה. פרידה שבעצם אנו עושים כבר עשור בערך. צעד אחר צעד. חלק אחר חלק. נים אחר נים. רואים איך לאט לאט אתה דועך, מתקלף מהשכבות. מלווים אותך, כמיטב יכולתנו, במסעך הארוך אל המוות. כנראה כך רצה הקב"ה. כנראה שמי שיצא חי מאושוויץ הוא שורד בנשמה, בגזע - וכך היית. בחיך ובדרכך בדרך כל בשר. לא מוותר. נאבק על כל זיו, על כל משעול, על כל סלע מגופך ונשמדת.

כשהייתי צריך להציג אותך לחברים או תלמידים הייתי נוהג לומר שאתה הסיפור היהודי של המאה ה-20, מרוכז במטר שבעים וקצת. נולדת ב 1926 בקושיצה סלובקיה, בן למשפחה גדולה (15 נפשות) שרגלה האחת עדיין בעולם הישן- בשטייטל החסידי ורגלה השנייה בעולם המודרני המשתנה. בשואה הנוראה ובעיקר במאי 1944 באושוויץ

איבדת את רוב משפחתך- סבא ישעיהו, סבתא רבקה, שאול, שמואל, זלטה וחוה, אהרון ושמעון שלום, חיה ופסיה ומשה...שרדת (עם נפתלי, מלה ודוב) וזכית להוביל כמדריך קבוצת חניכים יתומים, באניית המעפילים "תיאודור הרצל" לישראל (דרך מחנות המעצר בקפריסין). משם, ברגע השחרור, דהרת לנגב למלחמת העצמאות כדי לתת את חלקך בבניין הקיבוץ והמדינה. ואחרי קום המדינה יצאת בשליחות ציונית של בני עקיבא לדרום אמריקה.

את שנותיך בקיבוץ השקעת בעיקר בסיוע להקמת המפעלים האזוריים בשער הנגב (עוף קור, תפוגן), בטיפוח התחביב הסיזיפי שלך- גן הקקטוסים, שנים רבות בוועדת תרבות ורבות לא פחות במאבקך להנצחת השואה בקיבוץ. ומעל כל אלו – עם אמא היקרה תבדלי"א זכיתם להקים משפחה ענפה, חמולה, שבט, שבט יהודה. באיזה כשרון נבואי ידעת לבחור כזה עזר כנגדך?? איזו רקמה עדינה השכלתם לרקום ביחד. בדירה קיבוצית קטנה של חדר וחצי עזרה לך אמא להקים בית חדש. עם ריחות קוגל במטבחון הקטן, י"ש לעילוי נשמותיהן של אלו שהלכו ואלו שכאן... ושירה. הרבה שירה. אינני יודע כמה ניגונים למדנו ממך- עשרות? מאות? אלפים? הרבה ניגונים, הרבה שירה.

שירה שמשכה, ועדיין מושכת, את הלב ואת הדרך עם הבעש"ט ואלתרמן מגליציה ואנטבקה ועד בית אלפא ונהלל. הניגונים החסידיים של השטייטל עם השירה העברית מהעמק. ניגוניך אבי ושיריך אימי.

פי חלצת נפשי, ממנות: אַת-עיני מן-דמעה; אַת-רגלי מדחי.

אַתְהֶלֶךְ, לְפָנַי ה' - בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים.

פעמיים נולדת. פעם בדצמבר 1926 ופעם שניה במאי 1944 באושוויץ. ולא ברגע שאותה יד ארורה סימנה להם מוות ולך חיים אלא כמה שעות או ימים אחר כך, כשהבנת, הפנמת ושאלת נפשך למות. רָאָה נְתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם, אַתְהֶחַיִּים וְאַתְהֶטוֹב, וְאַתְהֶמְנוֹת, וְאַתְהֶרַע... וּבְחֶרֶף, בְּחַיִּים--לְמַעַן תִּחְיֶה, אַתָּה וְזֶרְעֶךָ. בחרת בחיים אבא. נאבקת ושרדת.

- נאבקת ושרדת, כי בפרידה האחרונה שם על הרציף אמר לך אביך – זכור מי אתה. וידעת שהזיכרון הוא נחלת החיים בלבד. בחרת בחיים- ממש!! כשגדלנו ידענו כולנו מגיל צעיר את הסיפור, בשם מי אנו נקראים. אך זה לא היה בית של צללים חיוורים ושתיקות. אלא לצד זיכרון המוות הייתה בך ובביתנו תשוקה אדירה לחיים. לחיים של שמחה, רגש, תענוג, עשיה ויצירה. היית רעב ובלעת דעת וסיפורים, פרשות השבוע ושיעורי גמרא, חבלי ארץ ישראל וסרטים, בתי כנסת עתיקים ומחילות במדבריות, מוזיקה קלסית וחזנות, שירה חסידית.... ידעת לשמות, לרקוד, לשיר, ליהנות, לשתות (והורשת זו לצאצאך...).

"איש האפר הוא מן הסתם גם איש האש" (הורוביץ).

- לא-אַמוֹת בְּיַחְיָה; וְאַסְפֵּר... יִסֵּר יִסְרָנִי יְ-ה; וְלִמְנוֹת, לֹא נִתְּנִי - בחרת בחיים כדי לספר. כדי להעביר את הלפיד. כדי (שהיית אומר כשאתה מרים ידיך למעלה) "שלא תנותק השלשלת". משימת חיך אבא. הייעוד שלך. ואנו כאן לומר לך- שבדם וביזע הצלחת. לא נותקה השלשלת. מסרת. משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ואתה מסרת לנו. את הסיפורים על משפחת קאופמן, על הקהילה והעיר. את הניגונים. את הסיפורים החסידיים, את מנעד הנפש. שילבת זאת בחיבור הכול כך אותנטי ובלתי אמצעי שלך עם הסיפור היהודי בכללו. בליל הסדר בעיקר, בחגים ושבטות בכלל, היה הסיפור האישי- משפחתי שלך משתלב עם הסיפור הלאומי. מכות מצרים עם מכות אושוויץ, חורבן ירושלים עם חורבן אירופה,

שיבת ציון ראשונה עם חדשה. דרכך הרגשנו חלק ממסע ארוך, ממך למדנו לקרוא את "לך לך" כפניה אישית ואת בניינה של אומה ותיקונו של עולם כמצווה שלא בשמיים היא אלא בידנו ובלבנו לעשות.

• וְזֹאת לַיהוּדָה, וַיֹּאמֶר, שְׁמַע ה' קוֹל יְהוּדָה, וְאֶל-עַמּוֹ תִּבְיָאֲנֻ- בַחֲרַת בַּחַיִּים אַבָּא וְהַשִּׁיבְךָ הַקְּבִ"ה לַעֲמֹךְ וּמוֹלַדְתְּךָ. בַּחֲרַת בַּחַיִּים וּבַחֲרַת מַחֲדָשׁ בַּאֲמוּנָה. אֲךָ כִּבְרַת לֹא הָיְתָה זֹאת אֲמוּנָה תְּמִימָה. אֲלֵא אַחֲרַת, סְדוּקָה, שְׁבוּרָה, עֲקֻשְׁנִית, כּוֹאֲבַת וְכוּעֶסֶת לַעִיִּתִים. תְּמָהָה וְשׂוֹאֲלַת, ...תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, נִמְסְרָה לִי, סְדוּקָה, בִּלְבַב שְׁבוּר, מִנְפֶשׁ חֲצוּיָה, וְכִשְׁשֶׁרֶת בַּחֲגִים: אַתָּה- אַתָּה בַּחֲרַתְנוּ מִכָּל הָעַמִּים.... חָג בַּעֲדֵינוֹת וְכַאֲב סָבִיב יִיסוּרִיךָ וְזִיכְרוֹנוֹתֶיךָ...בְּתוֹךְ הַנִּיגוֹן כְּמוֹ נִשְׁזָרוּ- אַרְבּוֹת מְאוּשׁוּיָץ וּמִיִּלִּים מְאֻלְתְּרָמָן.. לַיהֲרַג מוֹל כִּיִּסָּא כְּבוֹדְךָ. כְּמוֹ הַרְבֵּה דְבָרִים בַּחֲיִיךָ אַבָּא יִקָּר, עֲבוּרְךָ גַם הָאֲמוּנָה הָיְתָה שְׁלִיחוֹת. גַּם הָאֲמוּנָה הָיְתָה דֶרֶךְ שֶׁל מוֹדְעוֹת, כַּאֲב וּבַחֲרִירָה.

לכל אדם, כך אומרים, שיר או ניגון שממצה אותו הכי, שמבטא אותו, את ריקוד נשמתו, בצורה המדויקת ביותר. ולמרות שכאמור ניגונים רבים היו עימדך הרי שאתה אחד וניגונך אחד. כן, זה של משורר תהילים ובעל התניא, אותו היית שר בעיניים עצמות, בכאב, בכעס, באהבה ואמונה: פְּדָה בְּשָׁלוֹם נַפְשִׁי, מִקָּרְב-לִי: כִּי-בְרַבִּים, הָיוּ עֲמָדִי.

קיבוץ סעד אבל על פטירתו של חברנו

יהודה אל עמי ז"ל

ומשתתף בצערה של המשפחה

"סיפור על הדרכ"

מיזם חברתי אשר מביא את סיפור העלייה והגבורה של קהילת יוצאי אתיופיה לשאר החברה הישראלית.

לקראת יום ירושלים - "יום הזיכרון ליהודי אתיופיה שנספו בדרכם לארץ"

מי מאתנו נחשף לסיפורה האמיתי של קהילת יהודי אתיופיה?

ביום רביעי כ"ד אייר ה' - 1.6 בשעה 19:00 במועדון לחבר

נשמע את דגין מולה - אסיר ציון שעלה במבצע משה- 1984 לארץ ישראל

ויספר את סיפורו האישי ואת סיפורה המופלא של הקהילה.

הסיפור הזה הוא של כולנו!! כולם מוזמנים!

כְּנִי עֲקִיבָא בֵּיתוֹף יוֹלֵמִית וְצִיָּא לֵאלֹהֵי מִצְרָיִם

לרחל כהן, אתך באבלך במות אחותך

מתילדה אביגדור ז"ל

קיבוץ סעד

ביום רביעי שעבר - ערכו חברי וחברות סיעת הבית היהודי סיור בגזרתנו. הסיור החל בקיבוץ נחל עוז, המשיך לאתר בארות יצחק הישנה והסתיים בסעד. מזכ"ל התנועה הנוכחי- אמיתי פורת- ליווה את הסיור, ואליו הצטרפו בעלי תפקידים שונים בקבה"ד. אלינו הגיעה המשלחת (בהרכב חסר - הרב אלי בן דהן שהה בגרמניה והשרה איילת שקד נקראה לישיבה אצל רוח"מ) באיחור של כחצי שעה מהלוח"ז המתוכנן, מה שגרר את קיצור התכנית, לצערנו. פתחנו בשער החדש בואכה צומת בארי, שם סקר נחום את דרך המילוט החדשה ואת פיתוח בית הספר. משם המשכנו אל חברת הנוער, לפגישה עם הצוות בתוספת שלוש נערות נרגשות (היה גם סלפי עם שר החינוך בסוף...). הביקור הסתיים בארוחת צהרים בחסות הקייטרינג, ובה נאומים קצרים של השרים ואנשי הקבה"ד וקצת תיאום ציפיות של הצדדים זה מזה. הביקור במפעל הגזר החדש נדחה עקב הזמן הקצר (והתפוכות הפוליטיות עליהן התבשרנו בזמן אמת), אך שר החקלאות הבטיח שעוד ישוב, ומייד אח"כ הוא המשיך בטיסה לאילת - שם פגש את ראש המועצה שלנו אשר שהה בהשתלמות של וועדי המושבים. מדווחת: סלעית לזר.

בשבת - זכינו למקבץ שמחות. ראשון עלה החתן נעם צוקרמן בוגר "צבר" שחגג את שבת החתן יחד עם משפחתו וחבריו, כאן בקיבוץ. את הפרשה קרא חתן בר המצווה רז לנדאו בביטחון ובכישרון רב ובהמשך עלה שחר דומיניץ לרגל הולדת הבן שנולד לו ולאושר (לבית ברנע) - מזל טוב לבעלי השמחות!

קודם מוסף, עלה הרב ארי לבימה, ברך את חתן בר המצווה רז, והתמקד בשאלה - מה ייחודה של מצוות שמיטה שדווקא היא זוכה להקדמה: "...בהר סיני לאמר", וכאמרתו המפורסמת של רש"י: "מה ענין שמיטה אצל הר סיני?", שם הוא מתרץ: כשם שמצווה זאת המופיעה בפנינו על פרטיה ודקדוקיה נאמרה בהר סיני, כך גם שאר המצוות המוזכרות בתורה, נאמרו על פרטיהן ודקדוקיהן בהר סיני. ועדיין, נותרנו עם השאלה: ומה מייחד את מצוות השמיטה שדווקא היא נבחרה לשמש כדוגמא לשאר המצוות?! ירדנו לעומקם של דברים וגילינו שייחודה של מצוות שמיטה בכך שטמונים בה כל הרבדים הבאים לידי ביטוי במצוות: בין האדם למקום, בין האדם לחברו, בין האדם לסביבה, והמאתגר מכולם - בין האדם לעצמו.

ביום שני - התארח אצלנו במועדון, האסיפה השנתית של "משקי הנגב". במפגש השנתי, המתקיים בכל שנה באחד מהקיבוצים החברים באגודה, נבחר הפעם לראשונה! יושב ראש לאגודה. הנציגים אישרו את הדוחות הכספיים, העלו החלטות חשובות להצבעה, שמעו הרצאה מעניינת שעניינה: "מכישלון להצלחה..." וגם.. נהנו משפע של כיבוד וארוחת צהריים דשנה, מבית "קייטרינג סעד". נוסף ונציין שחברנו אורן ברנע שימש כמזכיר האסיפה ומזכירנו בוקי ברט נשא דברי ברכה בשם המארחים. כבר למחרת בבקר, התקבל מכתב תודה והערכה על שולחנם של אורן צרפתי ויצחק חלופ, בשם מנכ"ל 'צוות משקי הנגב וחברי האגודה'. במכתב צוינו לשבח האירוח החם, הארגון המעולה ואלו שפעלו לפני הקלעים ומאחוריהם. נאחל לחברי האגודה (ואנו בכללם כמובן...) שישכילו למנף את יתרונות הגודל והשותפות, כך שיובילו את כולנו להצלחה כלכלית.

ביום שלישי לפני הצהריים - התבשרנו על פטירתו של חברנו יהודה אל עמי ז"ל ולקראת ערב ליווינו אותו למנוחת עולמים. יהודה, מן הבודדים במשפחתו שהצליחו לשרוד אחרי השואה, זכה להקים כאן, ביחד עם ותיקי הקיבוץ - את בית סעד ואת בית משפחתו לתפארה - יהי זכרו ברוך!

תזכורת מוועדת רכב לקראת הקיץ

- יש לנסוע רק בדרכים סלולות ולהחנות את הרכב רק בחניונים מסודרים.
- אין להשאיר חפצים-מכל סוג שהוא במקום גלוי ברכב. הם מהווים מוקד משיכה לפורצי רכב, במיוחד באתרי הטיולים והים!
- אין להשאיר את הרכב ללא נהג כשהוא דולק, ואף לא לרגע!

סצו לאט ופנה'רות - נסיעה טובה!

© Can Stock Photo

תרומת דם

תתקיים אי"ה ביום ראשון כ"א באייר, ה' 29/5

בין השעות 16.30-19.00 במועדון לחבר

ניידת התרמת הדם מגיעה אלינו במיוחד ומותנית במספר מינימאלי של תורמים.

עשו מאמץ ובואו לתרום!

- חשוב להביא תעודה מזהה -

13 תות הארפאה

הודעה

בשבוע הבא לא אהיה בסעד. לפרסום מאמרים והודעות לעלון:

יש לפנות למרב לוי בטלפון: 052-5340570

יורט קימלמן

ל"ז הספרים בשבוע הבא

יורי – יגיע ביום שלישי ויעבוד בין השעות: 10.30-18.00

ז'קלין – תגיע ביום רביעי ותעבוד בין השעות: 13.00-17.00

יש להירשם מראש!

יעקב פרידמן

מצרכת היחסיים בין צדת הספרדים לצדת האשכנזים. (ביישוב הישן) פרק ב.

כפי שהזכרנו היתה נטייה בקרב אישים אשכנזיים לחבור לעדת הספרדים. אחת הסיבות היתה להימנע מהיבדלות, בעיקר בצורת הלבוש, הלבוש המערבי היה חריג בנופי הארץ. הזכרנו את ר' יהוסף שוורץ, חוקר חשוב לתולדות הארץ והיישוב. שנהג לתור מקומות שונים והלבוש המזרחי הקל עליו. בנוסף לכך, נוסח התפילה הספרדי היה קרוב לליבו. כמוהו היו עוד אישים שהתקרבו, ונקשרו גם בקשרי נשואים. אחד הראשונים, והמפורסמים הוא: **החיד"א**, ר' חיים יוסף דוד אזולאי, מגדולי הפוסקים, נולד בירושלים בשנת 1727. יצא למסעות רבים גם כשד"ר שליח קהילת חברון. כתב הרבה ספרים החשוב מביניהם הוא **"שם הגדולים"**. נפטר בליוורנו בשנת 1806 אביו ר' רפאל יצחק זרחיה אזולאי, עלה מפאס, מרוקו. התיישב בחברון ונשא לאשה את בתו של המקובל האשכנזי ר' יוסף בייאלר, שעלה לירושלים עם עליית ר' יהודה החסיד.

וכך כותב ב. גת, (שם, עמ' 32) "גדול כח משיכתה של העדה הספרדית, המושרשת בארץ, לבולל בקרבה אשכנזים. כך נתבוללה משפחת ר' יעקב בר' חיים ווילנא, בקרב העדה הספרדית בחברון, וזכה לתואר כבוד **'אלישר'**, כלומר הישר, שנעשה לכינויה של משפחה זו, שהוציאה מקרבה רבנים חשובים לעדה הספרדית". ביניהם מי שהוזכר ברשימה קודמת הראשון לציון, **"ישא ברכה"** הרב יעקב שאול אלישר. (לסיפור זה, יש לפחות שלוש גירסאות שונות בספרות המחקר...) ועוד כותב בהמשך ב. גת: "הנישואין בין בני שתי העדות לא היו נדירים כלל... דווקא במשפחות המיוחסות של שתי העדות היו נישואים אלה". **ר' יצחק פראג**, תלמיד **החתם סופר**, עלה לארץ לפי דרישת רבו בשנת 1838, בעודו רווק, ונשא לאשה את וידה חנה בת הרב הספרדי ר' יעקב משה עייאש, [שהיה בהמשך, הראשון לציון] ונספח לעדת הספרדים. אימץ לעצמו את השם אופלטקה ואף חתם בשם ס"ט. (וכך מוסיף א. ר. מלאכי, הרב המצוין הזה, עלה מהונגריה, והיה רחוק מקנאות, (שלא כיתר בני כולל הונגריה). כשייסד בשנת תרכ"ו, 1866, ר' יוסף בלומנטל, איש פריז, את בית הספר **'דורש ציון'** בירושלים מונה ר' יצחק למנהלו. אם כי הקנאים, (מכולל הונגריה) רדפו אותו, לא רפו ידיו ... בראותו שהאשכנזים לא ימסרו את ילדיהם לבית ספר זה. נאלץ לקבל רק ילדי הספרדים, ויהי לימכון ספרדי.

ר' יהושע ילין, בספרו: **"זכרונות לבן ירושלים"** בפרק, **'נשואי וקניית אדמות מוצא'** (תרי"ז-תר"ך). [1860-1857] מספר על נישואיו לבתו של הרב החסיד הגביר מר שלמה יחזקאל ז"ל, מעיר בגדד, (במדינת בבל) שעלה עם כל ב"ב לשכון בעירנו. וכאן הוא מספר פרטים מרתקים על: "נסיעתו היתה דרך היבשה ברכיבה על גמלים מהלך של ארבעים יום. לבד משכירות הגמלים, שילם למנהל השיירה חמשה ועשרים כירי זהב (בערך מאה וארבעים פרנק) עבור כל יום שבת, למען תנוח בו כל השיירה"... בהמשך מספר י. ילין, פרטים מעניינים, (ובשל חשיבותם ההיסטורית אני מביאם). "בירושלים נוהגים הספרדים לצאת יחד עם ב"ב ביום כ"ח באייר להכפר רמה', מקום קבורתו של שמואל הנביא, להשתטח על קברו ולהתפלל באמירת תהילים ולמוד משניות לעילוי נשמתו. ויושבים שם כל היום, עד שנהיה כעין יום חג שנוהגים בו גם 'חציו לכם' בסעודות ובשעשועים". ויזמין חכם אברהם בצראווי, [סוחר עשיר מכרו של הנ"ל עוד מבבל] את ר' שלמה יחזקאל עם ב"ב לצאת ולראות את החג הגדול הזה. ויזמין גם אותי [חכם אברהם, היה מיווד עם אביו של יהושע ילין הנער]. להילוות ולהיות בחברתם. בבואנו שם התעסקנו באמירת תהילים ובלמוד משניות כנהוג. בשבתנו לסעוד סעודת צהרים, התעניין בי הרש"י (ר' שלמה יחזקאל) ושאלני על הורי ומשפחתי ומולדתי וכדומה. ואני עניתו ... בהשכל ובדעת. ואח"כ שאלני על למודי ... ואשנה לפניו פרק משעורי, ויבחנני בשאלות שונות ואמצא חן בעיניו ובעיני ב"ב. אחרי שני חודשים חגונו את ה' בר-מצוה שלי וליום ההוא הזמין מ"א ז"ל [מורי אבי] רבים מנכבדי העדה וראשיה ואת הגאון הרב שמואל סלנט בראשם. ועל פי

בקשת שכננו חכם אברהם הנזכר הזמין גם את הר' שלמה יחזקאל וב"ב... ואחרי הדרוש היפה שדרשתי, כיבד מ"א את אורחיו ביין ישן, בן י"ג שנים שהצניע מ"א בשנת הולדתו. (מהיין הזה שתינו גם בחתונתי, ובימי חגי הברית והבר מצוה של בני דוד...) אחרי עבור שני חודשים, בחוה"מ סוכות שנת תרי"ז, ארסתי את בת הר' שלמה, הנ"ל מרת שרה. ... וכאן ממשיך ר' יהושע ילין בזיכרונותיו, לספר פרטים מרתקים על התנאים שנעשו בעת האירוסין: "עפ"י התנאים התחייב מו"ר חותני ז"ל לתת נדוניה סך מאתים נאפי' [נאפוליון] כסף מזומן (בעת ההיא נחשב הסך הזה להון רב) וליתן לבתו תכשיטי זהב גם ג"כ בסך מאתים נאפי', ... ותנאי התנה שתתנהג בתו כמנהג הספרדים שלא לגלח שערותיה. ומ"א ז"ל, התחייב לתת לי חמישים נאפי', וכלי כסף ... גם בסך חמישים נאפי', ומזונות על שולחנו בכל ימי חייו. רק חותני ז"ל, ביקש ממנו להניחני להיות שתי שנים בביתו כדי שאתלמד לדבר בשפה הערבית, אשר לא ידעתי אף מלה ממנה בעת חתונתי, מועד החתונה הגבילו לט"ו בשבט של השנה ההיא. ובכך, נהייתי לבעל אשה בהיותי בן שלוש עשרה שנה וחצי". וכאן פירט ר' יהושע את תיאור החתונה שנחוגה בפאר רב כמנהג הספרדים, כולל שחיטת כבש אחד על מפתן ביתם לכפרה...

ועוד על נשואים בינעדתיים.

כאשר אנחנו עוסקים במערכת היחסים בין שתי העדות. חשוב להדגיש את העובדה, שבצמם בירושלים, נודמנו לדור יחד שתי העדות ונוצר מעין שיתוף פעולה, (אולי בעל כורחם), וכך כתב יהושע קניאל: "ירושלים היתה למעשה המקום היחיד בתקופה המודרנית שבה חיתה בצוותא אוכלוסיה די גדולה יחסית של אשכנזים וספרדים". התחלנו בקשרים הבינעדתיים, מסתבר שהקשרים הללו נמשכו. וכך קניאל: "מציאותם של נישואים בינעדתיים בירושלים היא הוכחה ברורה לשבירת מוסכמות וקיום פירצה בחומות שהפרידו בין העדות". בניגוד לדעות כמה מן החוקרים, הקשרים והנישואים הבינעדתיים נערכו גם בין ראשי הקהל, ואצל משפחות מיוחסות. כך כפי שתיארנו לעיל אצל החיד"א, ור' אלישר יש"א ברכה, ר' יצחק פראג אופטלקה, וסיפור נישואיו של ר' יהושע ילין. י. קניאל, במאמר נוסף בנושא הנ"ל, בספר 'ותיקין' (מחקרים בתולדות היישוב) בפרק על 'נישואים – בינעדתיים' מציין שהנישואים הללו היו הדדיים, כלומר משני הכיוונים. והוא מביא כמה דוגמאות: איש העסקים יוסף נבון ביי, נשא את אחותו של י"ד פרומקין עורך עיתון 'החבצלת'. גיסו של י. ילין, (ר' לעיל) שאול יחזקאל יהודה, נשא את בתו של ר' ישעיהו ברדקי, (ממנהיגי העדה האשכנזית). ר' אליהו חזן, נכד החכם – באשי, חיים דוד חזן. נשא אף הוא בת נוספת של ר' ישעיהו ברדקי, (בהמשך, צאצאיו שינו את השם לבר - זכאי).

ר' אליעזר ברגמן, (שכונה בהמשך 'חכם מירקאדו') מעמודי התווך של כולל הו"ד, השיא את בנו לבת ר' עבדאלה בן הגאון ר' משה חיים ראש רבני בבל. קניאל, מוסיף פרט מאפיין של בן הדור השני: "ואופייניים דבריו של יוסף רוזנטל, נכדו של ר' שלמה פ"ח, מראשוני העולים הפרושים לירושלים, האומר: 'יליד ציון אנוכי וכל ימי גדלתי בין הספרדים והנני ספרדי יותר מאשכנזי. את בנותיי נתתי לאנשים מבני מרום גדולי הספרדים'".

רשימות דומות יש עוד בספרות המחקר. כך גם אצל ב"צ גת, (שם). שמסכם: נישואים אלה הכניסו רוח של סובלנות ביחסי העדות.

כניאין סאנט

למה בן צבי, מלך טוב לנישואי הבת יהודית עם ר' מנחם איינהארן

הצהרה טובה ואוֹצֵלֶת!

